

Els valors educatius a l'escola

Teresa Cobo i Torres
Maria Josep Pascual i Sabaté

L'ésser humà és l'única espècie –que sabem– que mostra alguns comportaments mediatitzats per uns valors.

Els primers primats mostraven en el seu repertori conductual molts comportaments que eren fruit de l'instint. Les conductes instintives són imprescindibles per a la supervivència de l'individu i de l'espècie. Instintiva ho és la sexualitat, o la cura de les cries, per exemple...

Amb l'evolució de l'espècie, quan el primat primitiu ja es converteix en *homo sapiens*, comencen a aparèixer conductes més evolucionades, ja que també evoluciona el cervell. Té una estructura cada vegada més complexa, més capacitada per aprendre moltes coses i per analitzar amb més precisió la realitat que envolta l'individu posseïdor d'aquest cervell.

Apareix també l'autoconsciència, amb la qual l'individu reflexiona sobre la seva pròpia conducta, l'analitza i pren decisions sobre canvis comportamentals adients a les diferents situacions.

És en aquest context que es devien gestar els primers comportaments basats en els valors humans. Per exemple: el valor de col·laborar i ajudar els altres. És evident que una espècie com la humana, que no es caracteritza per posseir qualitats de velocitat, força, etc, necessàries per sobreviure en la natura, havia de comptar amb la força sorgida de la col·laboració del grup; per tant, aquí l'ajut mutu és imprescindible per a la supervivència i el benestar de cadascun dels seus membres. És per això que el comportament d'ajuda mútua es va seleccionar i va formar part del repertori conductual dels primers humans.

Aquest i d'altres valors es van anar transmetent de generació en generació mitjançant el procés de socialització. Aquest és un procés on els membres d'una societat ensenyen valors, costums i hàbits als membres joves d'aquesta societat. És en part un procés de *domesticació*, en què s'ensenyen aquells aspectes que faciliten la convivència en societat dels nous membres.

Els agents d'aquesta socialització són especialment la família, l'escola i la societat (mitjans de comunicació...). És essencial que els models de comportament que ofereixen aquests agents poseïxin un nivell alt de coherència perquè, si no és així, el nouvingut es pot sentir perdut sobre quins models ha d'escollir i pot presentar en el seu comportament aspectes incoherents que li dificultaran la convivència.

L'aprenentatge de les normes, valors, hàbits i costums és un procés que dura tota la vida però que és especialment important en les primeres etapes del desenvolupament del nou ésser. Els mecanismes d'aprenentatge d'aquestes normes, valors etc., són: la imitació de models, les pautes de conducta i la transmissió verbal de tot allò que els adults consideren important per conviure en societat.

Així, inicialment l'agent transmissor principal és la família, posteriorment l'escola, els amics i la societat en general.

Avui dia, en les nostres societats occidentals potser està fallant el procés de socialització dels nostres infants i joves i per tant estan desvalguts a l'hora d'imitar models, i poden escollir models de comportament inadequats però que per ells són coherents.

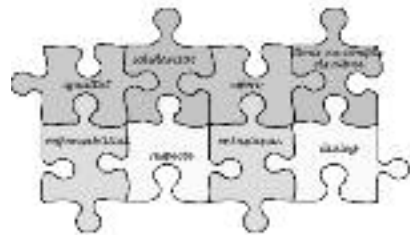
Com adquirim els valors?

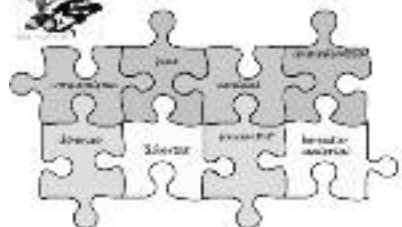
L'escola

Alguns dels valors ... Educar és un valor

En quina situació estan els adolescents?

De quins valors parlem?
Educar és un valor

ELS VALORS EDUCATIUS A L'ESCOLA
"el valor d'educar"

Gràcies
per la seva assistència

D'altra banda, és important que també hi hagi coherència entre allò explicat oralment i el comportament del model; si no és així, aquest model perd força.

En la transmissió de valors humans inicialment s'anima i fins i tot es pressiona l'infant a comportar-se d'acord amb aquest valor perquè posteriorment, i en un procés que dura anys, aquest valor sigui interioritzat i l'individu l'identifiqui com a propi.

És així com l'individu construeix la seva pròpia escala de valors, que influirà decisivament en el seu futur comportament.

Un exemple seria inculcar el valor del respecte a la natura, en què els agents socialitzadors animen els infants a no llençar deixalles, reciclar, etc. i posteriorment, quan arriben a adults ja tenen integrat aquest valor en el seu comportament i probablement el transmetran als seus descendents.

L'escola completa l'acció educativa de la família, així doncs, reforça els hàbits culturals, l'autodisciplina i els valors.

L'objectiu principal de l'escola hauria de ser l'adquisició d'habilitats i coneixements, a més de complementar l'aprenentatge dels valors per tal de poder-se incorporar a la societat com a persones madures, membres actius i ciutadans responsables. Cal recordar que educar és un valor.

En quina situació estan els nostres adolescents? Els adolescents d'avui tenen més de tot que qualsevol altra generació, més immediat i gairebé mai no els han dit que no. Per tant, han internalitzat els drets, però no els deures. Cal pensar que hi ha

una manca de valors instrumentals com ara la constància, l'esforç, el gust pel treball ben fet i el sacrifici.

Creiem que un dels valors necessaris per a l'exercici de l'educació és la *longanimitat*, és a dir aquell valor que es pot definir com "la paciència i l'esperança perllongada en el temps". És aquell educador/a que té la creença que, mitjançant l'esforç i la voluntat, serà capaç d'aconseguir quelcom que, *a priori*, no es mostra amb facilitat. És aquella persona que no es desanima, que manté un esforç continuat i que sap que els resultats arribaran a llarg termini. Aquest valor està estretament lligat a la paciència, la fortalesa i la perseverança.

L'educació és una inversió a llarg termini, un exercici constant i que obté uns resultats no immediats.

Alguns dels valors que es treballen a l'escola són la igualtat, la solidaritat, l'esforç, la responsabilitat, el respecte, l'entusiasme i el diàleg.

Teresa Cobo i Torres, psicòloga

Maria Josep Pascual i Sabaté, psicòloga

Orientadores de batxillerat i secundària del col·legi Sant Ermengol